

PhDr. Vladimír Hanáček, Ph.D.

- Politolog a historik soudobých dějin
- Studoval na FF UK
- Je externím vyučujícím na VOŠ publicistiky Praze
- asistent krajské kanceláře KDU-ČSL

1. **Charakterizuj vlastními slovy encykliku Rerum novarum, z níž pramení křesťanská sociální nauka a křesťanská demokracie. Myslíš si, že je i dnes myšlenka encykliky naplňována? Jaké období bylo podle tebe, od založení ČSL po současnost, tím nejsilnějším a nejúspěšnějším pro ČSL/ KDU-ČSL? Uveď důvody.**

Encyklika Rerum novarum znamenala počátek politické činnosti katolíků v moderních demokratických podmínkách, posvěcené nejvyšší církevní autoritou, a tak i počátek rozvoje politického katolicismu v rámci moderního politického stranictví.

Základní myšlenka encykliky, tj. že by se katolík měl „míchat do politiky“ a prosazovat v ní hodnoty a cíle souladné s učením Církve nejen, že stále platí, ale byla všemi dalšími tzv. sociálními encyklikami i nadále prohlubována a aktualizována. Nejúspěšnějším obdobím v dějinách ČSL, měřeno jednak volebními výsledky, ale i posilováním významu strany a její schopnosti oslovit širší veřejnost, byla nepochybně éra předsednictví Josefa Luxe, zejména roky 1996 – 1998.

2. **Jaké vidíš zásadní rozdíly v prosazování křesťanské demokracie během uvedených časových období – počátky Československé strany lidové, meziválečné období, doba komunismu a současnost. Kdy mělo křesťanství a jím vedená politika největší sílu?**

Zatímco v meziválečném období šlo ještě o stranu přísně katolickou a klerikální, která v dobovém kontextu protikatolického boje po roce 1918 hájila politicky zájmy Církve v Československu a zároveň se stala trvalou státopornou součástí vládních koalic, po válce již šlo o stranu otevírající se zejména laikům a taky stranu snažící se v kontextu nepovolení pravicových stran hájit zájmy všech skupin populace, které neinklinovaly

k socialismu. Tento slibný proces růstu ukončil únor 1948. V éře komunismu se dle mého o prosazování křesťanských zásad v politice nedá mluvit. ČSL jí hájila skrze aktivity svých řadových členů, kteří stranické struktury využívali hlavně k organizaci akcí, které by se normálně konaly, ale nesměly, pod hlavičkou Církve (poutě, plesy, oslavy dnů matek, dobrovolné brigády na opravy kapliček atp.). Po roce 1989 KDU-ČSL usiluje o prosazování moderní křesťanské demokracie, což je ideově-politický proud hodnotově silně inspirovaný křesťanstvím, ale ne nutně spojený s Církví.

- 3. V čem se podle tebe liší přístup politiků k principům církevní sociální nauky a dále ve vystupování na veřejnosti během první republiky a dnes? Prosazovali se dříve ideje křesťanské demokracie jiným způsobem, než je tomu posledních 30 let?**

Křesťanská sociální nauka se vyvíjí, stejně jako se vyvíjí křesťanskodemokraticky orientované politické strany. Každá doba má svoje...

- 4. Myslíš si, že má křesťansko-demokratická strana své místo v politice i dnes? Pokud vidíš smysl jejího působení, uveď alespoň 4 kladné důvody. V čem by se měl změnit program strany, přístup poslanců a kam by měli směřovat straníci?**

Samozřejmě! Křesťanská demokracie klade důraz na hodnoty a vidění světa, které v případě její absence zůstávají nezastoupeny. Působí jako umírněná síla, mediátor a aktér s dobrou vůlí kooperovat a vyvažovat extrémy. A v neposlední řadě je to i strana mající pevnou voličskou základnu a historické vazby, ideově čitelná a nepopulistická. Jen bychom měli být občas zásadovější a průraznější v rámci veřejné sebereprezentace.

- 5. Vidíš principy solidarity, subsidiarity, principu obecného dobra a další ideje, na nichž křesťanská demokracie stojí, i u jiných politických subjektů?**

V takto kompaktní a ucelené podobě ne.

- 6. Co ti na politice obecně vadí a co ti naopak vyhovuje, když srovnáš „dnešní“ situaci se situací těsně po Sametové revoluci?**

Po revoluci byli lidé nadšení a odhodlaní pracovat pro obecné blaho, i když byly podmínky strukturálně daleko více náročné. Nebyla zažitá zkušenost s demokracií, chyběly zákony a demokratické instituce, ekonomika musela projít transformací a majetek privatizací. Dnes jsme o hodně dál, ale nálada je špatná a vůle se angažovat masově chybí.

7. Co by podle tebe měl státník, křesťanský demokrat, splňovat a čeho by se měl naopak vyvarovat?

Měl by pevně zastávat vlastní hodnoty a zároveň naslouchat a snažit se pochopit jiné názory. Měl by se vyvarovat populismu, zkratovitému jednání a nerozeštvávat společnost proti sobě, nýbrž jí spojovat.

8. Může se křesťanská demokratická strana přiklánět od konzervatismu k liberalismu? Pokud ne, proč? Mění se svět a potřeby lidí? Máme být neustále neměnnou konzervativní stranou? Bude na neústupnost od konzervativních postojů společnost reagovat odklonem od lidovecké politiky?

Klasický liberalismus 19. století, tj. svoboda jako přirozená danost člověka stvořeného k obrazu Božímu, který může svobodně jednat pouze ve společnosti nastolující takový řád, schopný tuto svobodu garantovat, je z pohledu 21. století v podstatě konzervatismem. To, co je dnes označováno jako liberalismus, je spíš ideologie Nové levice v podobě odmítání tradiční kultury a forem soužití a s takovou ideologií křesťanská demokracie nemůže souhlasit.

9. Myslíš si, že je dnes křesťanská demokracie a její principy, přítomna mezi lidmi v dostatečné míře? Pokud ano, vidíš nějaké nedostatky? Jak si myslíš, že by se mělo postupovat pro naplnění podstaty sociální nauky a křesťanské demokracie?

Myslím, že se základními principy křesťanské sociální nauky se reálně ztotožňuje většina populace a i podle nich žije. Jiná věc je, v jakém kontextu to hodnotíme. Např. kontroverzní téma pomoci migrantům znamená absenci solidarity, nebo naopak snahu zachovat vlastní kulturu a její výdobytky před těmi, kteří jí neuznávají?

10. Zajímá mne, jak bys ze svého pohledu seřadil vzestupně křesťanské hodnoty a jak si myslíš, že je obecně vnímá široká veřejnost. Jak je podle tebe řadí praktikující katolíci?

Těžko lze vypichovat, která hodnota je důležitější než jiná. Omezím se na to, že např. tradiční rodinu, s ní spojenou solidaritu, pospolitý život a s ním spojenou spolupráci a pomoc i citlivost k životnímu prostředí, ve kterém reálně žije většina populace bez ohledu na to, jak tyto hodnoty pojmenovává.

11. Myslíš si, že hlavní představitelé strany vždy naplňovali myšlenku křesťanské demokracie z vlastního, vnitřního přesvědčení? Nebo se spíše jednalo o hru a politický tah? Mělo v KDU-ČSL vždy hlavní roli opravdu křesťanství, solidarita, subsidiarita a obecné dobro, nebo se skrze tyto principy dostávali politici ke kormidlu moci?

Myslím, že drtivá většina lidovců jsou autentičtí nositelé hodnot, k nimž se hlásíme. Jiná věc je, že politická praxe občas nutí chovat se více nebo méně pragmaticky, konkurenční vztahy posilují vzájemné antipatie atd. Tak to prostě v politice je. Ale zásadní je nenechat se tím vnitřně bezezbytku ovládnout. A to myslím, že se naši politici nenechávají.

12. Jak si myslíš, že by měla strana svoji politiku, křesťanskou demokracii, dál vést? Jak bys definoval současný stav na plénu PS, vládu, prezidenta? Jsou podle tebe židovsko-křesťanské kořeny neustále přítomny ve všedním životě jak občana, tak i státníka?

Myslím, že v politice u nejvyšších představitelů vítězí účelovost a mravní nihilismus včetně ochoty lhát, manipulovat, zneužívat moc. Tomu by se naši představitelé měli postavit a nepřipouštět to i to odmítat. To se jim myslím daří dobře.

13. Který z představitelů KDU-ČSL je pro tebe nositelem křesťanství? Máš s ním osobní zážitek? Ovlivnil tě?

Z žijících politiků KDU-ČSL bych uvedl především našeho emeritního senátora Josefa Kalbáče, mého místopředsedu okresního výboru ve Strakonících, kterého považuji za svého politického učitele.

14. V čem spatřuješ největší protiklad křesťanské demokracie?

Logickým protikladem jsou ty ideologie a formy vlády, které popírají zásadní hodnoty křesťanské demokracie. Byla a je jich celá řada.